

Työmarkkinakeskusjärjestöjen yhteiset näkemykset tekoälyn hyödyntämisestä työpaikoilla

Suomalaiset työmarkkinakeskusjärjestöt ovat koonneet yhteisen näkemyksen tekoälyn hyödyntämisestä työpaikoilla. Muistiossa esitämme kahdeksan yhteistä näkemystä tekoälyn mahdollisuuksista työelämässä. Tekoälyllä on laajoja vaikutuksia työmarkkinoilla, mutta se ei vaikuta kaikkialla samalla voimalla eikä samanaikaisesti.

Tilastokeskuksen ja EK:n omien selvitysten mukaan Suomessa tekoälyä hyödyntää systemaattisesti noin 15 % yrityksistä. Myös julkiset organisaatiot ovat lähteneet hyvin mukaan tekoälyn hyödyntämiseen.

Vaikka Suomea voi pitää digiedelläkävijämaana, on maamme työorganisaatioista valtaosa tekoälyn hyödyntämisessä tällä hetkellä vielä kokeilu- tai testausvaiheessa.

Tavoitteenamme on edistää työn tuottavuutta ja työntekijöiden hyvinvointia tekoälyä hyödyntämällä kaiken kokoisissa organisaatioissa. Tuottavuuden ja hyvinvoinnin samanaikainen lisääminen on kestävä tie tulevaisuuden työelämään.

Eurooppalainen työelämä tarvitsee kilpailua ja innovaatioita edistävät yhteiset käytännöt, joilla voidaan lisätä tuottavuutta ja hyvinvointia. Tekoälyn hyödyntämisen menestystekijät työpaikoilla ovat osaaminen, turvallisuus, luottamus ja läpinäkyvyys.

Yhteiset näkemykset kytkeytyvät myös komission datastrategian ja Apply AI -strategian laadintaan.

Työmarkkinakeskusjärjestöjen ehdotukset komissiolle AI työelämässä kehittämiseksi:

- 1. Tärkein viestimme on: Eurooppa tarvitsee selkeät pelisäännöt digi- ja datatalouteen.** Laadukas toimeenpano erityisesti EU:n tekoälyasetuksen ja datasäädöksen osalta on keskeistä. Regulaation on oltava ymmärrettävää, johdonmukaista, syrjimätöntä ja tarkoituksenmukaista. Sen on mahdollistettava innovatiivinen uutta luova toiminta ja samalla tarjottava turvallinen ympäristö työntekijöille ja asiakkaille. Algoritmijohtamisen tulee olla vastuullista ja läpinäkyvää.
- 2. Edistetään eettisiä standardeja ja suosituksia tekoälyn käytölle, varmistaen, että teknologiaa käytetään vastuullisesti ja turvallisesti.** Tämä voi sisältää ohjeistuksia tietosuojasta, läpinäkyvyydestä ja tekoälyn vaikutusten arvioinnista mutta myös havaintoja siitä, mitä ohjeiden puuttumisesta tai suosituksien laiminlyönnistä on seurannut.
- 3. Tarjotaan rahoitusta ja investointeja tekoälyhankkeisiin, jotka keskittyvät teknologioiden käyttöönottoon, siihen liittyvään toimintatapojen uudistamiseen, työpaikkojen luomiseen ja työntekijöiden osaamisen kehittämiseen.** Tämä voi sisältää rahoitusta tutkimukseen ja kehitykseen, pilotointihankkeisiin ja skaalautuvien ratkaisujen kehittämiseen. Kannustetaan yrityksiä ja organisaatioita kehittämään ja ottamaan käyttöön luotettavia tekoälysovelluksia, joilla voidaan lisätä tuottavuutta, parantaa työpaikkojen laatua, minimoida työntekijöiden oikeuksiin kohdistuvat riskit, sekä lisätä työntekijöiden valmiuksia.

4. **Edistetään yhteistyötä ja verkostoitumista tekoälyalan toimijoiden, yritysten, tutkimuslaitosten ja julkisen sektorin välillä.** Näin autetaan jakamaan parhaita käytäntöjä, edistämään innovaatioita ja nopeuttamaan tekoälyn käyttöönottoa työpaikoilla. Lisäksi yhteistyötä osaamisen kehittämisessä tulee lisätä korkeakoulujen, ammatillisten koulutuksen järjestäjien ja eri työnantajasektoreiden kanssa uusien koulutusohjelmien kehittämiseksi vastaamaan uusiin osaamistarpeisiin.
5. **Varmistetaan työntekijöiden oikeuksien ja laajemmin ihmisoikeuksien suojelu** muun muassa tukemalla yrityksiä eettisesti kestävien ratkaisujen toteuttamisessa. Tämä tapahtuu ottamalla henkilöstö ja henkilöstön edustajat mielekkäällä tavalla mukaan toimenpiteiden suunnitteluun ja täytäntöönpanoon. Kannustamme henkilöstön osallistamista työpaikoilla jo tekoälyn käyttöönoton suunnittelu- kehittämis- ja kokeiluvaiheessa. Osallistamalla ehkäistään mahdollisia työntekijöiden ja asiakkaiden oikeuksien ja ihmisoikeuksien väärinkäytön riskejä ja saadaan hyödynnettyä tekoälyn mahdollisuuksia tehokkaasti.
6. **Edistetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tehokasta täytäntöönpanoa ja yhdenmukaista tulkintaa EU:n sisällä sekä yhteentoimivuutta EU:n digi- ja datasäädöksiä kanssa.** On tärkeä varmistaa, että jäsenvaltioiden viranomaiset tulkitsevat asetusta yhdenmukaisesti. Tiivistetään yhteistyötä tietosuojaneuvoston (European Data Protection Board), jäsenmaiden tietosuojaviranomaisten ja EU:n digialan sääntelyviranomaisten välillä sekä selkeytetään kansainvälisiin tiedon-siirtoihin liittyviä vaatimuksia ja ohjeistusta.
7. **Edistetään työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua kaikilla tasoilla tekoälyn kehittämisessä, käyttöönotossa ja seurannassa,** jotta voidaan auttaa työnantajia ja työntekijöitä ymmärtämään paremmin näiden teknologioiden luonnetta, valmiuksia, mahdollisuuksia, rajoituksia ja vaikutuksia.
8. **Muutetaan yhdessä keskustelun sävy tekoälystä tasapainoiseksi.** Yksipuolinen positiivinen tai negatiivinen lähestyminen ei vie asioita toivottuun suuntaan. Nyt on aika kokeilla, oppia ja etsiä parhaat tekoälykäytänteet työpaikoille ja työpaikkojen sisällä, sekä levittää niistä tietoutta laajasti. Lisäksi tulee seurata aktiivisesti ja monipuolisesti tekoälyn työmarkkina- ja työelämävaikutuksia.

Helsingissä 19.3.2025

Akava
Kirkon työmarkkinalaitos
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
STTK

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT
Valtion työmarkkinalaitos VTML

Lisätietoja:

Juha Antila, juha.antila@sak.fi
Mika Tuuliainen, mika.tuuliainen@ek.fi
Niilo Hakonen, niilo.hakonen@kt.fi
Marjaana Laine, marjaana.laine@gov.fi
Anna Kaarina Piepponen, anna.kaarina.piepponen@evl.fi
Miia Kannisto, miia.kannisto@akava.fi
Tom-Henrik Sirviö, tom-henrik.sirvio@sttk.fi